

intellektuális piederstáljára. Az olvasó úgy szembesül hiányaival, hogy közben ösztönzést kap arra, hogy ezeket ledolgozza. Kellernek sikerül elkerülnie a homiléták másik gyakori hibáját is: a *Preaching* nem az a könyv, amelyből bárki is azt vonhatná le következtetésként, hogy ez most már az egyetlen jó módszer, amelyet mindenkinek

követnie kell. Nem is igazán tartalmaz módszert. Az, hogy a módszertani rész a függelékben kapott helyet, inkább azt üzeni, hogy van egy modell, amelyet lehet követni, de ez csak az egyik lehetőség a többiek mellett, és ez is a Kellerre jellemző hitelességről tanúskodik.

Simon János

Visky S. Béla: *Megtartó ismeret.*

Mai kérdésekről presbiterek, gyülekezeti tagok, érdeklődők részére.

Erdélyi Református Egyházkerület, Kolozsvár 2018.

ISBN 978-606-8850-13-9, 413 old.

Nagy megtiszteltetés és öröm ismertetőt írni arról a könyvről, amelynek születésénél magam is jelen voltam szaklektorként, s így a szövegeket én olvastam el először, és tettem javaslatokat. Sok javaslatot nem kellett tennem, annyira kiforrottan született a szöveg. A könyv főcíme – *Megtartó ismeret* – arra emlékeztet, amikor az alpinisták közül először az előmászó kapaszkodik fel a sziklán, hogy azután fentről biztosítsa az utána felmászó társait. Jézus Krisztus ehhez hasonlóan ment fel előttünk a mennybe, hogy megtartó reménységet adjon, ahogyan azt A zsidókhoz írt levélben olvashatjuk: *biztos és erős horgonya lelkünknek, és beljebb hatol a kárpitnál, above útnyitóul bement értünk Jézus* (Zsid 6,19–20a). Nekünk az a feladatunk, hogy a reménységnek ebbe a kötelébe kapaszkodjunk, hogy megtartassunk.

Kérdés, hogy milyen szellemi, spirituális és érzelmi-értelmi folyamatok mennek végbe, amikor az ember úgy dönt, hogy megragadja ezt a kötelet,

MEGTARTÓ ISMERET

és hogy kötődni akar a Megtartóhoz. Kétségtelen, hogy van ennek egy kognitív oldala is, és külön örömet jelent, hogy ennek megfogalmazását és megírását Visky S. Béla vállalta el.

Nehéz helyzetben vagyok, amikor ezt a könyvet értékelem, mert tízedes-

nek érzem magam, akinek tábornoka stratégiáját kell elemeznie. Visky S. Béla feladata ahhoz volt hasonló, mint amikor a dzsungelt járó expedíció előőrse bozótvágó késsel vág ösvényt a liánok s egyéb vadon tenyésző növények kuszájában, hogy azon a teherhordók és az expedíció kutatói a kitűzött célba juthassanak. Az információáradat egyre kuszább. Egymásnak ellentmondó elemzések, elméletek, kutatások és próféciaák között kell rendet vágni, és Visky S. Béla sikerrel teljesítette feladatát.

Nagyon nehéz témához nyúlt, és úgy írt ezekről, hogy nem a szokványos közhelyeket olvassuk tőle. De emellett stílusát is ki kell emelnünk. Nagyon olvasmányos, emberközeli és magával ragadó, ugyanakkor irodalmi is. Nagyon kevesen fogalmaznak ilyen elokvenciával – főleg szakirodalomban –, ahogyan azt Visky S. Béla teszi. Sok olyan filozófiai kifejezést használ, amit még az eredeti nyelven is nehéz behatárolni, hát még kellő formában magyarul megfogalmazni, de amikor olvassuk a szövegeket, az az érzésünk, mintha csak mesét olvasnánk. Tud mesélni, emberközeli szavakat használ, stílusa gördülékeny és ízesen magyar. Nem riad vissza az irodalmi képektől sem, s azokat megfelelő helyen tudja használni.

Visky S. Béla azzal a céllal fogott az írásba, hogy kézikönyvet, vademe-cumot készítsen az erdélyi presbiterek számára, hogy ennek segítségével azután maguk is képesek legyenek tárgyszerű és kerek válaszokat megfogalmazni bizonyos kérdésekre.

A református egyház túlságosan lelkésközpontú – állapítja meg egy pon-

A szerző: Visky S. Béla

ton a szerző, és a könyv ezen is kíván változtatni: ne csak a lelkészek tudjanak válaszolni a felmerülő kérdésekre, mint akik a székely anekdota szerint „mindenhez is” értenek, hanem a presbiterek is legyenek felkészült munkatársak.

A kötet 52 esszét tartalmaz, amelyek aktuális kérdéseket tárgyalnak. Első része Makkai Sándor *Öntudatos kalvinizmus* című munkájára épül, azt ismerteti. Ezután a szerző aktuális kérdésekről fejt ki a maga gondolatait, és ezeket két nagy témakörbe csoportosítja: test-lélek-család és tudomány-vallás-társadalom. A szerző itt nem könnyű tabukérdéseket bont ki, és nem ken el semmit. Az esszék nem arról szólnak, hogy egyszerűen tudomásul kell vennünk gyengeségeinket, gyarlóságunkat és vétkeinket; nem azzal simogatnak, hogy nem kell kétségbe esnünk, mert végül is minden rendben van: jól élünk úgy, ahogy

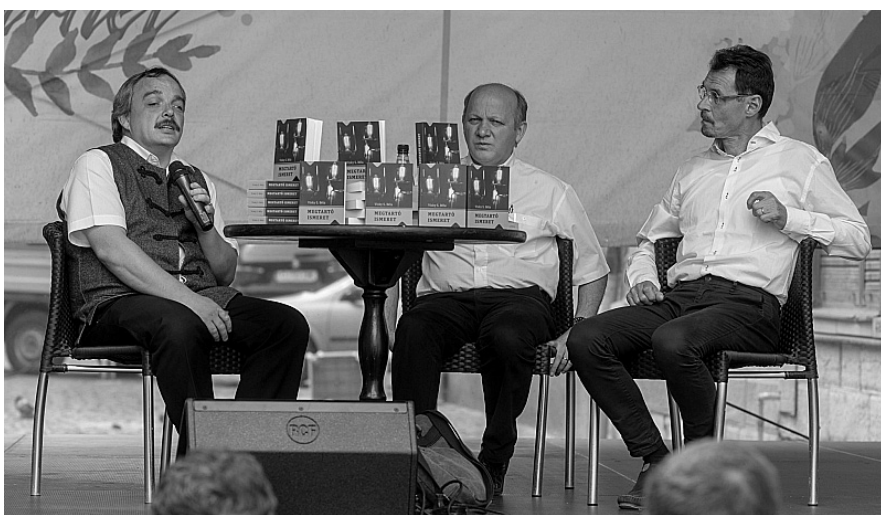
élünk. Hanem prófétai éleslátással és őszinteséggel mond ki fájó igazságokat, tesz fel nehéz és szembesülésre kényszerítő kérdéseket. Elevenbe vágó őszintesége azonban mégsem tapintatlan és bántó vagy sértő. Nem oktat ki, nem is krajcáros erkölcszónokként papol, nem ítélkezik, se nem kicsinyíti az elkövetett vétkeket. De szavaiból erős empátia sugárzik a gyengeségekkel, krízishelyzetekkel és nyomorúságokkal megterhelt ember iránt, mert ezeket magában is felfedezi, s mások krízishelyzeteit részben vagy hasonlóképpen ő maga is megélte. Tehát a szövegben kétségtelenül ott vannak saját reflexiói is.

A könyv kiadása előtt megfogalmazott lektori véleményemben nyomatékosan kijelentettem, hogy ilyen jellegű esszékötet ritkán és kevés születik a Kárpát-medencében, és nagy kiváltság, hogy ezt az Erdélyi Református Egyházkerület adja ki. Meg vagyok győződve, hogy akármelyik nagy magyarországi keresztyén kiadó kapva ka-

pott volna azon a lehetőségen, hogy kiadja ezt munkát.

Mindössze két szövegrészletet ismertetnék a kötetből, amelyben a fent említett jellemzők mind érzékelhetők. Az első arról a szenvedésről szól, amelyet az emberekben való csalódás okoz:

„Egy emberben való csalódás, akiben feltétel nélkül megbíztunk, olyan a léleknek, mint egy falura vetett atombomba. Falut mondom, nem nagyvárost, nem országot. Itt semmi sem marad érintetlen: mindent szétrepeszt, felperzsel, szétolvaszt a gyilkos, sötéten villódzó, luciferi erő; egy ösvény, egy ház, egy kapukilincs, egy madár, egy kutyaöl sem marad épségben, egyetlen patak, egyetlen fűszál sem. Nincs többé emberi fogódzó. Akire felnéztem, akihez odabújtam, akire támaszkodtam, akiben elrejtőztem – meghalt. Így elveszíteni valakit kegyetlenebb, mint tisztességben elkísérni utolsó útjára. »Ne higgyetek a barátoknak, ne bízzatok a jó ismerősben, még asszonyod előtt is, akit ma-

A könyvet bemutató Nagy Alpár Csaba, a szerző Visky S. Béla és Adorjáni Zoltán, aki felolvasta a kötet első esszéjét

gadhöz ölelsz, vigyázz, hogy mit mondasz!» (Mik 7,5) Ha benne sem, kibem bízhatok akkor? De bizalom nélkül hogyan lehet még élni egyáltalán?» (24. *Mondhatjuk-e, hogy „már nincs miért élnem”?* 206–207. old.)

A második az öngyilkosság kérdését vizsgálja:

„Ha valakinek a bűn fullánkjával mérgező halál már egyszer is az arcába lehelt, az tudja: olyankor az alvilág kénköves bűzétől elakad a lélegzet, görcsbe rándul a torok, és minden egyéb lehetetlenség közül leginkább énekelni lehetetlen. Mert énekelni csak szabadon lehet igazán, lakodalmi dalt éppúgy, mint siratóéneket. Ha szívből éneklünk, azt már nem is mi tesszük: a szabadság énekel bennünk. Babilonban viszont szolgaság van; tehát hegedűiket a fűzfákra akasztják a foglyok. Hegedűiket igen – de magukat soha. Mert aki a Szabadítóra vár, az nem akar mindenáron a maga szabadítója lenni. A babiloni foglyok egyik 20. századi utódja pedig, a lélekgyógyász Viktor E. Frankl arról ír, hogy a koncentrációs táborban, amelynek szögesdrót kerítésébe magasfeszültsé-

gű áramot vezettek, gyakran felmerült a szabadulást hozó öngyilkosság kísértése. De voltak, akik erről másképp gondolkoztak. »Az Auschwitzban eltöltött első estén, közvetlenül elalvás előtt, saját döntési lehetőségemről lemondva sorsomat egy másik kéz irányítására bízam, s fogadalmat tettem, hogy nem megyek neki a drótnak.«” [26. *Az öngyilkosságról (2)*, 223. old.]

Egy ismert sláger szerint „az író dolga, hogy meséljen, de igazat mondani ne féljen”. Visky S. Béla úgy ír az igazságról, egészen pontosan arról, Aki maga az igazság, hogy nem riad vissza a meséléstől, attól, hogy minden tudását, amit páratlanul nagy olvasottsága hozott neki úgy szintetizálja, hogy úgy érezzük, be tudunk lépni az evangélium világába.

Nagy Alpár Csaba

(*Az itt közölt szöveg annak a könyvbemutatásnak szerkesztett változata, amely 2018. május 10-én hangzott el a 8. Kolozsvári Ünnepi Könyvhéten. Fotók: Kiss Gábor.*)